

**Historia Pelagiana Et Dissertatio De Synodo V.
Œcumenica In Qua Origenis ac Theodori Mopsuesteni
Pelagiani erroris Auctorum justa damnatio exponitur, &
Aquilejense Schisma describitur**

Noris, Enrico

Patavii, 1708

Cap. 1. Refelluntur argumenta, quibus nonnulli contendunt, doctrinam
Sancti Augustini de prædestinatione, & gratiâ esse difficilem, & obscuram.
Sanctissima Clementis X. Pont. Opt. Max. pro Sancto ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72486](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72486)

VINDICIÆ AUGUSTINIANÆ,

Quibus Sancti Doctoris scripta adversus Pelagianos à Recentiorum censurâ asseruntur.

CAPUT I.

Refelluntur argumenta, quibus nonnulli contendunt doctrinam Sancti Augustini de prædestinatione, & gratiâ esse difficilem, & obscuram. Sanctissima CLEMENTIS X. Pont. Opt. Max. pro Sancto Doctore sententia.

Ntequàm quorundam Recentiorum convicia, quæ contrâ Sanctum Doctorem plurima congestere, sigillatim referam, refellamque, opere pretium duxi recensere, quid Augustino, quod ad traditam contrâ Pelagianos de divinâ gratiâ, ac prædestinatione ab illo doctrinam, universim opponant; inquit enim, esse illam difficillimam, obscuram, intricatam, inconstantem, variam, utraque veritatis lineas excurrentem. Quam quidè accusatorem cum pluribus argumentis contentur persuadere, eadem nobis solvenda sunt, ne quid fortè detrimenti apud iudicatos, nihilumque credulos Augustiniana doctrina patiarur. Joannes Adamus hæc contrâ Augustinum objectiones struxit, cujus quidè Auctoris factum duplici odio dignum iudico, vel eò quod doctrinam, quam sapientissimi quive ad usque sydera extulere, deprimerent tentavit, vel eò maxime quod Augustiniani armis contrâ Calvinum decertare professus, eadem ipsa arma mille diceris infamat, dubiumque facit, sitne Augustino, vel Calvino infestior hostis habendus. Adamus hunc titulum in libro vernaculâ linguâ exarato inscripsit: *Calvin desfait par soy-même & par les armes de Saint AUGUSTIN, qu'il avoit injustement usarpées sur les matieres de la Grace, de la Liberté, & de la Prædestination.* Nempè: *Calvinus destructus summet, & Sancti AUGUSTINI armis, quæ idem injustè usurpavit in iis, quæ ad gratiam, libertatem, & prædestinationem pertinent.* Augustini nomine grandioribus characteribus, atque ex utraque parte paginam implentibus delineato. Porro volumen illud in partes est divisum tres, in quarum priori, & alterâ nihil de gratiâ, & prædestinatione dissecitur, rariùsque in iisdem Augustini nomen sonat, in postremam tantum partem de illis mysteriis quæstiones rejecit. Quo consilio id egerit, nemo non ignorat, scripsit enim, cum vel maxime Janfeniani tumultus in Galliis ebullirent. Cæterum in hac voluminis postremâ parte plus operæ contrâ Augustinum, quam con-

trâ Calvinum ponit. Etenim in prioribus decem capitulis latè in unum Augustinum invecus integris viribus decertat; in quinque autem sequentibus veluti in Augustino persequendo delassatus contrâ Calvinum stylum dessectit. Verum in decimosexto, quod universo volumini nobilem colophonem imponat, resumpto animo iterum in Augustinum irruit, ut laxei sanè cordis censendi sint, qui citrà non dicam indignationem, sed execrationem ad eò Sancto Doctore in iuriosa verba perlegerint. Hoccine est, Adame, Calvinum, an Augustinum destruere? Promiseras te Sancti Augustini armis cum Calvino congressurum. A quanti per tuam fidem victricia illa arma facis? Clamas: *Arma Augustini inexpugnabilia non esse.* Cap. 4. pag. 581. Itane *jaculas plumbeas pugiones* ut faceret lib. 3. contrâ Jul. cap. 7. ait Augustinus, quæ adversarii jugulum petas? Sub Augustini auspiciis in hostem moves, & Ducem hunc tuum mille diceris oneras? Sanctum Doctorem à Calvinis abs te vindicatum iri promittis, & eundem hostibus prodis? Hæc loqueris pag. 640. cap. 8. *Si intrâ verborum Sancti Augustini altitudinem me continerem, Calvinista essem.* Addis cap. 16. pag. 760. *Orbi universo notum est, inter omnes Patres unum Augustinum Eucharistiæ mysterium maxime confudisse.* Quid quod? scribis pag. 596. cap. 4. Augustini dicta non esse apta ad exarmandos Calvinistas. Præterea Augustinum, inquis, sensisse impiorum hominum reprobationem ab originali culpa esse derivatam, & illius hanc unicam esse causam pag. 584. At cap. 10. pag. 667. scribis eam sententiam tibi licitum esse horrere, quod *mater est illius, quam Calvinus tantâ impietate, ac rabie contrâ Ecclesiam inculcat.* Et pag. 624. cap. 7. testaris, Augustinum dixisse, *mamam, & Eucharistiæ esse æQUALITER figuram Jesu Christi.* Quæ prima Calvinistarum hæresis est. Putasne Calvinii sectatores, ac Genevenses scholam non plenis auribus, ingentique plausu isthæc tua dicta exceperit, cum te iudice suum ferè videant Augustinum, quem tamen contrâ eos stare, te demonstraturum promiseras? Sed his ommissis, ob quæ Calvinistæ gratias referunt, saltem debent, quam contrâ Sanctum Doctorem accusationem instituas. audiamus. Itaque Adamus, quem intelligo inter celebres Auctores à sodalibus numerari, cap. 4. Dial. 6. de opin. prob. hunc titulum dedit: *Doctrinam Sancti Augustini de mysteriis gratiæ, libertatis, prædestinationis, & Eucharistiæ esse difficillimam intellectu, & eam obscuritatem magnas divisiones tum vivo, tum mortuo Augustino peperisse &c.* Rursus caput sextum ita inscribit:

Nova argumenta ad probandum doctrinam Sancti Augustini de mysteriis gratiæ, & prædestinationis esse obscuram, & difficilem intellectu. Pag. 610. In quo quidem capite cum plura tum falsâ, tum calumniosa pronuntiaverit, hac præclarissimâ censurâ concludit: *Sed illud, quod tenebris, ac nubibus libris huius Sancti, & Sapientis Doctoris obduxit, quodve adnotatum fuit à celeberrimis Theologis, est quod non absque profundâ meditatione non semper distinguit id, quod docet ut dubium, & quod tradit, ut inlubitabile: quodve dicit adversarios impugnans, & quod docet sua defendens. Sæpe oppositas sibi ab adversariis objectiones in eosdem retorquet, eos in absurditates miras conjiciens. Instantiam instantiâ solvit, inconveniens refutat difficultate longè majori. Ulteriùs, non clarè exponit, num objectiones ad suos hostes impugnandos proponat, vel quod in eis cum iisdem conveniat &c. Hec quidem ejusdem addita perplexitati in sententiâ proferendâ in hac materiâ, ac consideratâ in super distinctione librorum ante Episcopatum, & in Episcopatu scriptorum, nec non dissidiis Doctorum ob veram ejusdem doctrinâ intelligentiam percipiendam, mihi licitum est concludere, noluisse suos sensus clarè exponere, vel in illis explicandis non ita felicem fuisse, ut nullus de ejus mente dubitandi superstit locus. Quare immeritò volunt ipsam esse oraculum Gratiæ, & Concilii Tridentini interpretem. Quid arrogantius, quid absurdius, quid indecentius contrâ Augustinum dici possit, non video. At quo consilio illa eructarit, satis est manifestum, nempe ut Augustini deferendi impositam sibi necessitatem ostenderet. Quotuscumque enim est, qui Augustinum præ aliis sequi malit, si vera sunt, quæ eidem Adamus opponit? Hinc cap. 16. pag. 760. clamat: *Hæ Augustini tenebræ me cogunt ad lucem alibi quaerendam, quam quidem in Synodis, & aliorum Doctorum libris invenio. Habemus hominis confessionem.**

Victorinus celeberrimus quondam Romæ Rethor, ac Hieronymi, & Augustini præconio Orbi notus, voluminum obscuritatem triplici ex causâ oriri dicebat, ut testatur Sanctus Hieronymus in proœmio lib. 13. in Ezechielem: *Vel rei magnitudine, vel Doctoris imperitiâ, vel audientis duritiâ.* Poterat quartam addere, nempe docentis malitiam, quod Aristoteli vitio vertitur obscuris verborum involucris suos sensus occultent. Sancti Augustini doctrinam de Gratiâ, & Libero arbitrio, ac Prædestinatione esse obscuram, atque difficilem ob rei magnitudinem, ob divinorum consiliorum profunditatem, ob mysterii secretissimi altitudinem libenter concedimus. Quis enim ignorat, quantum omnium ætatum sapientibus difficultatis ingessit humanæ voluntatis liberæ cum divinâ præscientiâ, ac prædestinatione concordia? Testes sunt veterum Philosophorum errores. Indè enim Stoici fatum invehentes liberum arbitrium suffocarunt: alii cum Cicerone contingentium scientiam Deo sustulere. Hinc pariter inter Scholasticos Theologos diuturna, ac perpetuò duratura diffidia orta sunt. Ipsimet Recentiores, qui planiori se viâ iter carpere gloriantur, in pluribus, de divinis prædefinitionibus scilicet, de objecto scientiæ mediæ, de gratiâ congruâ, aliisque secum invicem acerrimè concertantes, civili eo bello rei difficultatem fatentur. Molina in Concord. quæst. 14. art. 13. disp. 53. memb. 2. §. *parvipendunt.* fatetur, semet pertinaci viginti annorum labore infudasse, quò humanam libertatem cum mysteriis gratiæ, ac prædestinationis componeret, qui tamen Thomistarum judicio inanem operam posuit. Sed hoc sub lite dimisso, certè eo conatu difficillimam provinciam se aggressum of-

tendit. Suarius omnium Recentiorum gravissimus Scriptor Tomo 2. de Grat. lib. 5. in præludio agens de gratiâ efficaci idem ingenuè affirmat. Hinc Augustinus Epist. 47. ad Valentinum vocat eam questionem *difficillimam, & paucis intelligibilem.* Et cap. 47. de Gratiâ Christi *ad discernendum difficilem.* Idem Serm. 5. de Verb. Apostoli, cum de divinâ gratiâ verba ad populum facturus esset, dixit se *habere propter obscuritatem rerum difficilem disputationem.* Cæterum sapientissimus vir obcuris lucem, & difficilibus facilitatem, quantum potuit, ingessit. Nulli tanè labori pepercit, quò & clarissimè, & planissimè loqueretur; precibus etiam Deum subindè rogabat, ut ad captum populi de gratiâ disserendi facultatem sibi impertiretur. Audiatur in proœmio Serm. 13. de Verb. Apost. cum in superioribus de lege, & gratiâ fusè perorasset: *Verbi Dei, inquit, alitudo exercet studium, non denegat intellectum. Si omnia clausa essent, nihil esset undè revelarentur obscura.* *Rursus si omnia tecta essent, non esset undè alimentum anima perciperet, & haberet vires, quibus posset ad clausâ pulsare.* In lectionibus Apostolicis superioribus, quas charitati vestræ, quantum Dominus adjuvare dignatus est, exposuimus; multum laborem, & sollicitudinem passus sumus. *Compartiebamur vobis, & solliciti eramus & pro vobis, & pro vobis.* *Quantum autem existimo, adjuvit & nos, & vos Dominus, & ea, quæ prorsus difficilia videbantur, sic per nos enotare dignatus est, ut nulla questio remaneret, quæ conturbet mentem piam.* *Impia enim mens odit etiam ipsum intellectum &c.* Libro etiam tertio de Pecc. mer. & rem. cap. 2. futuris adversariis, qui sibi loquendi obscuritatem objecturi erant, hisce ora obstruxit: *Qui ea, quæ pro naturâ questionum dilucidè dicta existimo, adhuc non intelligunt, non mihi calumniantur pro negligentia, vel pro meâ facultatis indigentia, sed Deum potius pro accipiendâ intelligentiâ deprecantur.* Et quidem libri isti primi fuere inter eos, quos supra triginta pro divinâ gratiâ afferendâ adversus ejusdem hostes elucubravit. Quare cum Augustinus vel initio disputationis recens exortè, indeque satis obscuræ, ac difficilis dilucidè se locutum dixerit, quos clarissimæ doctrinæ radios re fatis, superque tot annorum spatio, tot publicis, privatilque congressibus, tot denique voluminibus, epistolisque discussa, atque explicata sparsisse dicendus est? Sanè cum Julianus Sancto Doctori obscuritatem objectasset, hocce ab Augustino responsum tulit: *Quia tenebras vestras redarguunt, vobis lucida non videntur, & quæcumque vobis suâ radiante luce molesta sunt, contrâ illa cor clauditis, ne inænox fugetur erroris.* Lib. 3. Oper. imp. cap. 61. Et cum idem hæreticus Sancti Doctoris sententiam intellectu difficilem esse opponeret, respondit Augustinus: *Prorsus intelligor, velis, nolis: sed tu contrâ ista nihil dicturus, vis non intelligi, quod ego verissimum, atque firmissimum dixi.* Lib. 4. cap. 140. Lege de his plura in antithetis.

Cæterum Adamus coctam olim à Pelagianis crambem recoquens, Augustinianam doctrinam vitio obscuritatis infamat, quam non mysteriorum magnitudini, non debili Lectorum intelligentiâ, sed Augustini malitiâ deputat, quippè qui *suos sensus clarè dicere noluit, vel saltem non valuit, ut scribit pag. 615.* Itane magnum illud Africanarum Synodorum *Ingenium*, quo nomine audivit Augustinus ex Prospero cap. 2. contrâ Ingratos, adèo bardum, vel invidum judicas, ut post viginti ferè annorum conatus nondum suam sententiam explicare potuerit, aut, quò solus sapere videretur, noluerit tanto cum Eccle-

siæ totius detrimento? Sed videamus, quibus argumentis cap. 4. 5. & 6. probare Recentior ille conetur, Sancti Augustini doctrinam de gratiâ, & libero arbitrio, nec non de prædestinatione esse obscuram, atque difficilem. Opponit initio statim cap. 4. pag. 590. Florum Monachum Adrumetinum primum fuisse, qui Augustinianæ doctrinæ obscuritate deceptus, contra liberum arbitrium dogmatizavit. Etenim non intelligens Augustini Epistolam ad Sixtum contra hominis libertatem eam loqui existimabat. At cum reliqui Monachi oppositum defenderent, res ab ipso Floro, aliisque ad Augustinum delata est, quibus instruendis Sanctus Doctor binas ad Valentinum Abbatem literas dedit, addito etiâ libro de Gratiâ, & Libero arbitrio, alteroque de Correctione, & Gratiâ, in quibus ea, quæ obscurius in Epistolâ ad Sixtum dixerat, clariùs explicuit. Verùm antequàm pravam illius Epistolæ intelligentiam non ex Augustini obscuritate, sed ex Lectorum duricie, ut Victorini verbis utar, derivasse ostendam, supina Adami in Augustino legendi incuria castiganda est, qui Florum Monachum haud rectum illius Epistolæ sensum tenuisse calumniatur, cum aperte Augustinus illum quidem rectè sensisse testetur, sed non fuisse ab aliis intellectum, ita enim ad Monachos illos scribit cap. 1. de Corr. & Grat. *Hanc fidem, quæ sine dubio vera, & Prophetica, & Apostolica fides est, etiam in fratre nostro Floro invenisse me gaudeo, unde bi potius corrigendi sunt, quos quidem propitio Deo correctos esse jam existimo, qui cum non intelligebant.* Itaque Monachi quidam Sancti Doctoris Epistolam non intelligebant, cujus tamen sensum optimè Florus affectus, nihil ex Augustini verbis obscuritatis passus est. Unde prava illorum intelligentia non Augustini vitio, quod noluerit, aut non potuerit clarè loqui, danda est, sed debili Monachorum captui, qui nedum Augustinianam Epistolam non percipiebant, sed nec Florum eandem pluribus explicantem intelligebant. Sed de his fufius diximus libro 1. Hist. Pelag. cap. 23. & lib. 2. cap. 15.

Addit Adamus pag. 591. *Hos primos apud Africanos motus ex Augustiniana doctrina obscuritate ortos Gallici tumulus consecuti sunt. Viri enim tum pietate, tum doctrinâ insignes Massiliæ, & apud vicinas insulas, egre ferebant Augustinum, cuius magna in Ecclesiâ estimatio erat, nonnulla docuisse, quæ ob obscuritatem Prædestinationum heresi eâ tempestate per Gallias gliscenti favorem præbere videbantur. Porro cum hæc latius diffusarentur, Prosper, & Hilarius de his Augustinum per literas certiore reddidere, quod clariùs suam mentem aperiret.* Fabulas bellas necit hic Scriptor; nam ii, de quibus Prosper, & Hilarius ad Augustinum scribunt, nequaquam fuere Prædestinationiani, qui ex Augustini obscuritate in errores lapsi essent, sed fuere Semipelagiani, Cassianus, Hilarius, Vincentius, Faustus, aliique, ut fufius libro 2. Historiæ Pelag. demonstratum est, illi enim fidem, & perseverantiam esse dona Dei pernegabant, nobis ex nobis ipsis ea provenire dicebant. Nullos fanè tunc fuisse Prædestinationianos patet ex literis Prosperi, & Hilarii, neque enim Augustini ipsius doctrinam in pravorum dogmatum fundamentum à Prædestinationianis sumi, sed à plurimis illam impugnari dicunt uti novam, & absurdam. Dabo initium Epistolæ Sancti Prosperi, inde enim objecta Augustino obscuritas, ex quâ in Galliis tumultus exortos fingit adversarius, evanescet: *Multi ergo, inquit, servorum Christi, qui in Massiliensi urbe consilium, in sanctitatis tuæ scriptis, quæ adversus*

*Pelagianos hereticos condidisti, contrarium putant Patrum opinionem, & Ecclesiastico sensui quicquid in eis de vocatione electorum secundum Dei propositum disputasti. Et cum aliquandiu tarditatem suam culpæ maluerint, quàm non intellecta reprehendere, quidamque eorum lucidiorem super hoc, atque apertiore beatitudinis tuæ expositionem valuerint postulare: evenit ex dispositione misericordiæ Dei, ut cum quosdam intrâ Africanam familiam movissent, librum de Correctione, & Gratiâ plenum divinæ auctoritatis emitteres, quo in notitiam nostram insperatâ opportunitate delato, putavimus omnes querelas resistentium sopiendas, quia universis questionibus, de quibus consulenda erat Sanctitas tua, tam plene illic, absoluteque responsum est, quasi hæc specialiter studueris, ut quæ apud nos erant turbata componeres. Recensito aut in hoc Beatitudinis tuæ libro, sicut qui sanctam, atque Apostolicam doctrinam tuam auctoritatem antea sequebantur, intelligentiores multo, instructioresque sunt facti, ita qui persuasionis suæ impediabantur obscuro, aversiores, quam fuerant, recesserunt. Hæc ille. Audin Massilienses non Augustino obscuritatem objecisse, sed tarditatem suam culpæ maluisse, quàm non intellecta reprehendere. Narrat autem nonnullos lucidiorem expositionem postulasse, non quòd illa, quæ Augustinus adstruxerat, obscura erant; sed quòd eadem clariùs ad ipsorum captum exponi peroptabant, quæ tamen acutioris ingenii viris satis essent manifesta. Rursus ait, eosdem postea suæ persuasionis obscuro impeditos Augustini doctrinam aperte, ac probè intellectam oppugnasse, Augustini verò sectatores ex iisdem Sancti Doctoris libris intelligentiores multo, instructioresque esse factos, quod non est de Augustini mente minus rectè propter obscuritatem perceptâ rumores in Galliis exortos, ut fingit Adamus, sed de ejusdem doctrinæ omnibus notâ veritate litigia enata esse, Prospero, Hilario, aliisque Augustinum defendentibus, Cassiano è contrâ cum fœderatis eundem impugnantibus. Scribit Adamus pag. 594. Prosperum, & Hilarium, quòd à nonnullis Presbyteris Prædestinationianis suosmet errores Augustini nomine suffulciri cernerent, rei indignitate commotos ad Cælestinum Papam profectos, qui è vestigio literas ad Galliæ Episcopos dedit, quibus, de verba Adami pag. 595. *Ora obstruit omnibus istis Presbyteris, qui suos errores sub obscuritate verborum Sancti Augustini tegebant. Si & delatoris Prosperi dicta, & Cælestini iudicis lata pro Augustino vindicando sententia intercidissent, poterant illa utenque ab Adamo fingi, quòd Augustinianam obscuritatem illorum tumultuum fontem persuaderet. At ex Prosperi, & Cælestini scriptis aperta falsitatis reus tenetur. Hi, contra quos Prosper, ejusque collega Hilarius Romam profecti sunt, non fuere nescio qui Presbyteri Prædestinationiani sub Augustini nomine errores suos venditantes, sed fuere planè Semipelagiani Massilienses, qui Sancti Augustini libros, & doctrinam lacerabant. Hoc fufius à nobis probatum est lib. 2. Hist. Pelag. cap. 15. quæ hic repetere non vacat.**

Pergit cœpto Adamus novis argumentis Augustinianam obscuritatem probare nitens. Opponit, quòd de ejusdem sententiâ de prædestinatione ingens inter Theologos controversia est pag. 596. addens ad eò illam esse difficilem, ut graves tumultus in Ecclesiâ excitarit. Tradit etiam quosdam ex Augustini sectatoribus in materiâ de gratiâ illum deseruisse, vel non auctos fuisse Augustini dogmata publicè defendere pag. 610. initio cap. 10. Ter etiam sententiam eâ in questione mutasse pag. 597. & pag. 611.

addit, Augustinum sæpè confessum esse, difficultates vel à se, vel ab adversariis contrà mysteria gratiæ, & prædestinationis propositas datis à se solutionibus non elidi, suamque mentem plus objectionibus commotam fuisse, quàm responsionibus sedatam. Item eundem, cum alicujus insuperabilis difficultatis pondere premeretur, ad illa Scripturæ verba confugisse: Rom. *O' altitudo divitiarum Sapientiæ, & Scientiæ Dei &c.* Præterea tradit ibidem, inchoasse Augustinum commentaria in Epistolam Pauli ad Romanos, ubi Apostolus de mysterio prædestinationis tractat, sed rei altitudine deterritum opus imperfectum reliquisse. Tandem pag. 614. difficultatem veræ, & germanæ Augustinianæ sententiæ assequendæ inde probat, quod non una est ejusdem, ac constans semper opinio, sed diversæ, atque pugnantis. Ego quidem responsionem paucis perstringo; neque enim negotium adversarii objecta nobis fecerunt. Gallicani illi tumultus non inde orti sunt, quod obscura, vel difficilis intellectu Augustini sententia habebatur, sed quod plerique eandem sententiam probè ab ipsis intellectam contrariam putabant antiquorum Patrum definitionibus, teste Prospero in Epistolâ ad Augustinum. Duo enim hic distinguenda sunt. Vel enim difficilis asseritur Augustini sententia, quod intelligi non nisi difficulter possit, vel quod licet rectè percipiatur, humano intellectui durior videatur, cuius non ita facilis assensus præbeatur. Primum sanè falsum est, nam Massilienses optimè Augustinianam sententiam de gratiâ Adami, & stantis, & reparati, de prædestinatione electorum, de eorundem certo numero, de dono perseverantiæ assecuti sunt, ut palàm fit ex literis Prosperi, & Hilarii, qui itidem cum aliis verum Augustini sensum tenuerunt, quem si nonnulli assequi nequiverunt, ipsorum ingenii debilitati deputetur; neque enim Soli vitio verti potest, quod eum talpa non videat. In altero verò sensu difficilem videri Sancti Doctoris sententiam de prædestinatione nec ipse Augustinus negavit; res enim secretissima est, quam tamen tot libris, quantum potuit, reddidit faciliorem. Non ibo inficias, Sancti Augustini sententiam de prædestinatione antè prævisa merita plures in Galliis turbasse, undè gravissimæ contentiones emerere, doctis quibusve in partes divisiss. Neque enim indocti absolutam prædestinationem cum humanâ libertate componi posse percipiebant, & docti etiam viri id ipsum ægrè assequerentur. Cæterum Augustinus illorum dissidiorum certior factus, in libris de Præd. Sanctor. & de Dono persever. eandem de prædestinatione sententiam & constanter tenuit, & solidissimè confirmavit. Sanè in libro de Dono persever. cap. 20. respondens Massiliensibus, qui dicebant: *non opus fuisse hujuscemodi disputationis incerto minùs intelligentium tot corda turbari; quoniam non minùs utiliter sinè hac definitione prædestinationis per tot annos defensa est. Catholica fides, ostendit jam olim ante exortos Pelagianos eadem se docuisse, quæ postea contrà eosdem operosius, & diligentius demonstrare compulsus fuerat: Prædestinatio, inquit, prædicanda est, ut possit vera Dei gratia, hoc est quæ non secundum merita nostra datur, insuperabili munitione defendi; cap. 21. Et quidem Sanctus Doctor donum fidei, & primam gratiam ex absoluto decreto Dei suspendit, quod omnia prorsus merita divina gratia antecederet. Hinc Semipelagiani Augustino hostes facti per centum ferè annos variis dissidiis Gallias fatigarunt, donec in Arausicanâ Synodo II. ex Augustini libris datis responsis diuturnæ illæ inter doctos*

homines agitatae contentiones finem sortitæ sunt. Nullius sanè culpæ Augustinus reus inde traducendus est, imò summis idem laudibus commendandus venit, qui Semipelagianorum nec sapientiâ, nec auctoritate deterritus, traditam semel de divinâ gratiâ, atque prædestinatione ad initium saltem fidei (quod in confesso est apud omnes) sententiam pluribus demonstravit, neque per ipsum ullo modo stetit, quin missis in Galliam duobus præclarissimis libris de Præd. Sanctor. & de Dono persever. natos ibidem tumultus compefferet. Cum Augustinus de initio fidei, atque perseverantiæ dono ea docuerit, quæ verissima sunt, & eadem in Synodorum postea canones transierint, Cassianus, Faustus, Hilarius Arelatenfis, aliique reprehendendi sunt, qui Augustino contradicentes erroneam doctrinam defendendo, gravissimas Galliæ turbas peperere. Ex his constat, Adamum præposterè de illis Gallicanis dissidiis judicasse. Hinc rectè sub Rhemigio sanctissimo, ac doctissimo Galliarum Antistite Ecclesiæ Lugdunensis antè octingentos annos de hoc ipso pronunciat: *Augustinus nec tantâ perturbatione, & commotione fidelium ab intentione veracissima, & fidelissima doctrine suæ frangi potuit, aut revocari. Sed magis eos & scriptis suis in quantum potuit, admonuit, & instruxit, & orationibus apud Deum profusis fideliter adjuravit, ut intelligerent, & agnoscerent, quàm necessariò, & quàm salubriter propter commendationem divinæ gratiæ ejusdem prædestinationis veritas omninò & credenda, & prædicanda esset. Lib. de trib. Epist. cap. 35. Itaque falsò contrà Sanctum Augustinum locutus est Ludovicus Molina in suâ Concordiâ, hæc scribens: Augustini doctrina de prædestinatione plurimos ex fidelibus præsertim ex iis, qui in Galliâ morabantur non solum indoctos, sed etiam doctos mirum in modum turbavit, ne dicam illius occasione salutem eorum fuisse periclitatam. Ne enim ejusmodi doctrina adhererent, hæresis potius Pelagiana ex parte assentiendum putabant. Neque enim rejicienda sunt pharmaca, quod initio quidem sorpta stomachum delicatorem turbare solent. Haud salus illorum periclitata est, qui in quæstione nondum ab Apostolicâ Sede decisâ non ita se faciles præbebant ad Augustinianam sententiam recipiendam; scimus enim, Cassianum, Faustum, Hilarium Arelatensem Episcopum, qui Semipelagianorum Princeps fuisse, uti Sanctos in Galliis coli, ut in Pelagianâ Historiâ lib. 2. cap. 12. nobis descriptum est. Quis autem non moleste ferat, Recentiores Augustini doctrinam, uti Gallicanarum rixarum causam, traducere, cum eandem omninò contentiones una ipsa sedaverit, atque sustulerit; quandoquidem Arausicani canones, qui pacem Galliis dedere, exscriptæ ad verbum Augustini sententiæ sunt? Quod initio quidem factum fuisset, si Semipelagiani Sancti Doctoris sententias recipere maluissent, quàm eisdem contradicendo provinciam dissensionibus involvere. Ex his, ut antè inseebamur, illarum turbarum origo non in Augustinum, sed in ejusdem hostes rejicienda est. Porro factum est, quod scribit Adamus pag. 610. in materiâ de gratiâ, & prædestinatione nonnullos sectatorum Sancti Augustini ipsum deseruisse, vel non ausos eum publicè tum temporis in Galliis defendere. Contrarium enim testantur Prosper, & Hilarius in Epistolis eâ de re datis ad Augustinum: *Recensito autem, inquit Prosper, hoc Beatitudinis tuæ libro, sicut qui Sanctam, atque Apostolicam doctrinam tuæ auctoritatem antea sequebantur, intelligentiores multò, instructionesque sunt facti, ita qui persuasionis suæ impediabantur obscuro,**

obscuro, avertentes, quam fuerant, recesserunt. Unde Augustini sectatores novis subinde à Sancto Doctore libris acceptis, animosius ejusdem partes sustinebant. Hilarius verò ita fatur: *Sunt ex parte tales personæ, nempe Semipelagiani, ut his consuetudine Ecclesiasticâ Laicos summam reverentiam necesse sit exhibere. Quod quidem ita curavimus Deo jurante servare, ut cum opus fuit, non taceremus, quæ ad questionis hujus assertionem exiguitas nostrarum virium suggereret.* Scio, Prosperum in Epistolâ eadem fateri, quosdam non ausos publicè Augustiniana pronuntiata defendere, quòd non inq̄d factum est, quòd illa creditu difficilia, ac paradoxa arbitrabantur, ut contendit adversarius, sed quòd Hilarii Episcopi Arelatensis aliorumque doctissimorum Augustini hostium dignitas, & reverentia, teste eodem Prospero, timorem eidem injiciebant.

Jam verò discutienda veniunt, quæ ad Augustinianorum dogmatum difficultatem persuadendam idem comminiscitur pag. 611. ubi ait: *Augustinus sapè confessus est, difficultates vel à se ipso, vel ab adversariis propositas in hac materiâ datas à se solutiones excedere, seque plus objectionibus commotum, quam responsionibus sedatum.* Additque: *Cum verò aliqua difficultate insuperabili pressus est, ad illa Scripturæ verba confugit:*

Rom. 11. *O altitudo divitiarum sapientiæ, & scientiæ Dei &c.* Perream, si unquam Augustinus ea affirmavit, quæ illi Adamus imponit; debuerat in re gravissimâ aliquem Sancti Doctoris textum appellare. Sed non ita est, Adamæ, audio enim Augustinum hæc contrâ Julianum omnium adversariorum acutissimum, & ferocissimum dicentem in fine lib. 6. *Ad omnia me tibi respondisse, Julianæ, & omnia refelisse &c. puto quòd prospicis, si pervicax non sis.* Et in fine lib. 1. *Etreas arguitas tuas, & fragilia, quibus tibi multum videris acutus & nitidus, argumenta confringam.* Et lib. 3. cap. 3. *Tuarum velut acutarum argumentationum nihil non solutum, destructumque dimittam.* Hinc Sanctus Prosper in cap. 2. contrâ Ingratis canit nullum argumentum Pelagianorum non dilutum fuisse:

Nullumque omnino relictum

Doctâ fides, quod non dissolveret argumentum. & Sanctus Prudentius in Epistolâ ad Hinemarum, & Pardulum eorundem hæreticorum argumentis à Sancto Augustino abundantissimè, & competentissimè satisfactum esse scribit. Videantur dicta cap. 1. Appendicis ad dissertationem de Synodo V. Illa tamen insuperabilis quæstio Augustino visa fuit, cur Deus hunc potius, quam illum prædestinaret, de quâ eruditè agit Serm. 11. de Verb. Apost. cap. 14. & Epist. 105. ad Sixtum, & lib. 4. ad Bonif. cap. 6. ubi ait: *Ipsa est quæstio, quæ ad illam pertinet altitudinem, quam perspicere volens idem Apostolus quodammodò exprobat, & exclamavit: O altitudo divitiarum sapientiæ, & scientiæ Dei &c.* Ita summi ingenii fasces secretis divinæ providentiæ consilii Augustinus submisit, quod & Recentiores fateri coguntur, si rogentur, cur Deus huic det gratiam congruam, alteri verò neget?

Quod addit, Augustinum imperfectam reliquisse inchoatam à se in Epistolam Pauli ad Romanos expositionem, in quâ de mysteriis gratiæ differitur, quasi rei difficultati succubuerit, non convincit Augustini doctrinam esse difficilem, ut sibi probandum Adamus eo in capite proposuerat. Rationem intermissorum commentariorum hanc tradit Sanctus Doctor lib. 1. Retr. cap. 25. *Ipsius operis magnitudine, ac labore deterritus & in alia faciliora deflexus sum.* Non quòd ignoraret, quid de prædestinatione, & gratiâ juxta Apostoli sententiam statuendum esset, cum id & in

libris, & in epistolis, & in sermonibus adeò sæpè ex eadem Epistolâ Pauli ad Romanos deduxerit, ut Beda, Florus, Victor Tripolitanus, alique ex solis Sancti Augustini interpretationibus in eam Pauli Epistolam sparsim ejusdem operibus insertis integra commentaria in centonem consuerint, ac planè totam Epistolam Augustiniani verbis exposuerint. Denique falsum est, quod Adamus scribit pag. 612. dixisse Augustinum, suam de prædestinatione sententiam non esse populis prædicandam; Quodve summâ falsitatis est, id probans ex cap. 15. de Dono perseverant. Etenim ibidem per plura capita inculcat, & prædicandam esse sententiam de gratiâ prædestinatione, & modum, quo citrà rudium conturbationem prædicari possit, assignat. Audiatur Sanctus Doctor ita inchoans cap. 14. de Dono persever. *Sed ajunt, prædestinationis definitionem utilitati prædicationis adversam.* Audin Adamæ illam sententiam fuisse Semipelagianorum, quos ibi rejicit Sanctus Pater, quam satis negligenter, ut mitius loquar, eidem affricas, Accipe interim Augustini responsium: *Quasi verò adversata sit Apostolo prædicanti. Nonne ille Doctor gentium in fide, & veritate prædestinationem toties commendavit, & verbum Dei prædicare non destitit?*

Hæc nobis scribentibus opportunè S. D. N. CLEMENS X. pro Augustino sententiam pronuntiavit, atreis planè caracteribus imis præcordiis incidendam. Etenim in diplomate raro, ac singulari dato die 18. Decembris anno 1671. quo universis Christi fidelibus festâ Sancti Augustini die nostræ Familiæ templâ adeuntibus, ibique piè supplicantibus plenariam indulgentiam impertitur, hæc habet: *Itaque eximia, omnisque humane laudis præconium longè supergressa Sancti Augustini Episcopi, Confessoris, & Ecclesiæ Doctoris præcellentissimi, qui Spiritu Dei plenus hæresum, errorumque tenebras tanquam fulgentissimum Christianæ eruditionis jubar profundissimis, simulque Sole clarioribus scriptis profligavit, & hominum corda eo, quo ipse ardentissime flagrabat, charitatis igne succendit, decora grato, devotoque mentis affectu recolentes &c.* Hæc Apostolicæ Sedis sententiâ honorificentissimâ, gravissimâ, sanctissimâque omnes à quibuscunque adversariis Augustiniani libris objectæ nubeculæ fugantur penitus, ac dissipantur. Hoc diploma in formâ Brevis, ut ajunt, exaravit Illustrissimus Dominus Joannes Gualterius Slusius spectatæ doctrinæ Præsul Urbis, & Orbi notissimus, Clementis X. Pont. Max. à Secretis Brevium. Illud verò Apostolicæ Cameræ typis excusum ad eundem Summum Pontificem detulit Illustrissimus Dominus Joseph Eufanius Apostolici Sacarii Præfectus, idemque Augustiniane gentis decus, quam uti olim in suggestu, & scholasticâ cathedrâ illustravit, ita eandem continuis propemodum beneficiis exornat, detulit, inquam, laudatum Breve die 24. mensis ejusdem horâ 14. cum Summus Pontifex sacrosancta mysteria peregrisset. Horum autem Lectores præmonitos volui, ne quis postea diploma illud à Pontifice nec visum, nec lectum comminiscatur, quemadmodum de altero diplomate ab Alexandro VII. ad Lovanienses dato, in quo Sanctus Augustinus, ejusque doctrina eximie commendatur, quidam Recentior conceptu juramento publicavit, cujus quidè hominis voces inferius cap. 6. castigamus. Hæc quidè Clementis X. literæ quotannis pro Augustini solemnibus de more, quâ latè per Orbem Augustiniana Respublica colonia deduxit, populis exponuntur, ac Magni Doctoris ex Apostolici oris sententiâ Sole clariora scripta apparebunt, nullusque

posthac non falsas, ac prorsus inanes illius Recentioris voces intelliget, qui ausus est blaterare, Sancti Augustini libros esse tenebris, ac nubibus obductos, dum ex Apostolicæ Sedis oraculo Sole clariores elucent.

Onitto consultò plura Sanctorum Patrum testimonia, quibus Augustinus ab objectâ obscuritate vindicatur; illa enim producam in calce hujus operis, & quidem nobilissima. Hic tamen Sancti Prosperi verba in præsentî repetere juvat in Præfatione ad excerpta Genuensium, initio cujus hæc ait: *In libris B. mem. Augustini Episcopi &c. si aliqua vos morabatur obscuritas, decurrere debeatis ad Patrem illum, à quo descendit omn. datum optimum, & omn. donum perfectum, & à quo datur spiritus sapientiæ, & intellectus.* Hæc autem dixit, non quòd putaret Augustini dicta esse obscura, sed quòd ob minutam intelligentiam illis, ad quos scribit, obscura visa erant, nam hæc planè verbis illud opus concludit: *In quibus NULLA EST OBSCURITAS, si de fide prædestinationis, & gratiæ Dei, ex quâ est omnium bonorum origo, perseverantiaque meritum, hoc teneatur, quod habet veritas.* Ipse Augustinus in fine libri de Gratiâ, & libero arbitrio hæc ferè Lectoribus inculcavit: *Repetite assidue librum istum, & si intelligitis, Deo gratias agite, ubi autem non intelligitis, orate ut intelligatis, dabit enim vobis Dominus intellectum.* Et de eodem volumine loquens initio libri de Corrept. & gratiâ: *Semel lectum, inquit, nullo modo arbitremini satis vobis immo-tescere potuisse: Si ergo eum fructuosissimum habere vultis, non vos pigeat rel. gendo habere notissimum.* Volo autem Prospero supparem producere doctissimum Galliarum Præsulem, qui gravi sententiâ Adami scriptoris Galli præposterum de Augustini scriptis iudicium perculit, ut pareat allata ab adversario argumenta nihili fieri ab eruditis viris. Illustrissimus Joseph Maria Suarezius Episcopus Vasionensis in differentatione priori de chronologiâ Operum Sancti Augustini hæc ait: *Sed quod Sanctissimus Petrus Apostolorum Princeps de Coapostoli sui Sancti Pauli sensit Epistolis, usurpare de Operibus Sancti Augustini audeo; scilicet in illis Sanctum loqui Patrem de his, in quibus sunt quædam difficilia intellectu, quæ indocti, & instabiles depravant, sicut & cæteras Scripturas ad suam ipsorum perditionem: Nec enim Auctoris ullâ id accidit culpâ, sed Lectorum vitio, qui sive minus perspicaces, seu vagis imbuti prius erroribus, ordinem potissimum librorum, & disputationum ignorant, mentem acutissimam, & sanctissimas sententias doctissimi Patris assequi non potuerunt; ex ignorantia occæcati sibi nebulas offundunt, & inania portentâ comminiscuntur.* Hæc quidem ille ante triennium scripsit, cujus sententia tanto Præsule digna priori huic capiti finem imponet.

CAPUT II.

Recentiores accusant eandem Sancti Augustini doctrinam antilogiæ. Rejiciuntur.

Graviorem alteram injuriam iidem Scriptores Augustino inferunt, inquit enim, eundem Sanctum Doctorem tot, tantisque antilogiis laborare, ut ex illis prægrande satis volumen possent confarcinare. Accusationem ipsorummet verbis recitabo: Adamus cap. 6. pag. 614. hæc citrà pudorem eructat: *Mihi licet addere, quòd si diversas Sancti Augustini sententias in hæc materiâ colligere vellem, corpus quoddam ex diversissimis partibus coaptarem. Uno loco dicit, nostram salutem absoluto decreto esse definitam, alibi ni-*

hilominis affirmat, pendere illam à nostrâ voluntate: Præsentiam esse posteriorem decreto reprobationis, & esse item anteriorem: Nostrâ libertate gratiam adimpleri, & libertatem in usum à gratiâ deduci: Gratiam esse vittricem, sed & eidem nostram libertatem resistere: Solum peccatum originis plures in damnationem perpetuam conticere, & homines damnari ob propria tantum delicta, & libertatis rebellionem: Hic arma sumpsit contra Gratiam, & hic eandem evexit. Hinc concludo, quòd si mihi non licet dicere, Sanctum Augustinum in variis suorum librorum locis sibi contradixisse, saltè fas est mihi credere, ipsius doctrinam esse intricatissimam, cum nulla reperiri possit intricatior, quàm quæ sibi ipsi repugnare videretur. Ita Recentior Sancti Augustini defensor. Hæc ed collimant, ut summum Ecclesiæ Magistrum omni prorsus exuant auctoritate. Quotusquisque enim est, qui credat viro illi, qui nec sibi credit? Certa-ne mihi erunt illa, quæ ipsimet auctori incertissima visa sunt? Ubi & divisio, ac sententiarum varietas est, indè procul veritas degit, quæ cum una sit, nequit in partes dividi. Qui opposita docet, nihil sanè docet, enim verò diruit, ædificatque. Solus error sibi nec cohæret, nec constat. Quòd si verâ sunt, quæ adversarius Augustino objicit, erit Augustinus impostor, & mendax, & dum de uno in aliud transfilit immemor eorum quæ dixerat, & tibiam sibi, & cervicem frangit. Si Augustinus usquè aded antilogiis scatet, ut quodlibet potius ænigma intelligas, quàm veram ejus, germanamque sententiam expisceris: si obscuris verborum involucris veritatem, quam explicandam susceperat, implicuisse credendus est: quo jure, quove titulo Clemens VIII. in maximis illis de auxiliis divinæ gratiæ litigiis unum Augustinum consulendum iussit, à quo veritatis secreta peterentur? Pessimo sanè consilio in obscuris lucem, & inter secum invicem pugnantem Augustini sententias dissidia componendi modum quævisisset.

Pelagiani olim, ac postea Semipelagiani eandem calumnias in Augustinum projecere, quorum verba alibi data sunt, eos autem acerrimè reprehendit Sanctus Prosper contra Collatorem cap. 41. ut nihil ab Adamo contra Sanctum Doctorem proponatur, quod non ex veterum ejusdem hostium ore prodierit, quos tamen omnes brevi illo dicto Augustinus confutavit: *Hinc est, quòd sententias meas inter se contrarias putas, vel putari cupis, tanquàm improbem, quod ante approbaverim, aut amplectar, quod ante respuerim. Audi ergo apertam sententiam meam, & intellige, vel sine intelligere alios, non offundendo caligines nebulosæ disputationis serenitati sincerissimæ veritatis.* Lib. 5. contra Jul. cap. 9. Et quidem Augustino quid commune cum reliquis accidit, qui ob singulare ingenium supra cæteros doctrinarum copiâ evecti Scholarum Magistri evasere. Etenim sectatores, cum certatim diligentior operam in sectæ Patrono legendo ponere studeant, suo tamen plus nimio ingenio indulgentes, diversa docendo Magistros in contradictionis suspicionem trahunt. Hoc Aristoteli, hoc Platoni contigit, hoc Sancto Thomæ postea, ac Scoto nobilissimarum Scholarum Principibus accidit, toties discipulis de præceptoris mente acerrimè inter se conflantibus. Nullus tamen sectatorum summis illis viris contradictionis crimen impingit, sed quæ ab adversariis adducuntur, congruis interpretamentis explicare conantur. Quare cum Augustinus librorum copiâ, doctrinâ subtilitate, & quod caput est, argumentorum propè contrariorum pertractatione cæteros longò post se intervallo reliquerit, eidem etiam periculo